

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSÁŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (2)

29.1.2016

VVTDno-2016-51

Valtionvarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto liittyen rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistukseen

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista siten kuin sanotussa laissa säädetään sekä yleisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Valtuutettu toimii myös kansallisena ihmiskaupparaportoitijana ja valvoo ulkomaalaisten maastapoistamista. (*Laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta 3 §, 1326/2014*).

Lausunto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu (ent. vähemmistövaltuutettu) on vuosien varrella käsitellyt useita kanteluita liittyen asiakkaan tunnistamiseen ja henkilöllisyyden todentamiseen pankkiasioinnissa. Syrjintälautakunta ja tuomioistuimet ovat myös käsitelleet tähän teemaan liittyviä syrjintäasioita. Asiaan liittyvät menettelytavat ovat ottaneet kehitysaskelleita, mutta yhdenvertaisuuslain (1325/2014) syrjintäkiellon huomioimisessa käytännössä on edelleen merkittäviä kehittämistarpeita.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n syrjintäkiellon merkitystä tulisi painottaa hallituksen esityksessä laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä. Tämä perustuu siihen, että asiakassuhteiden riskiarviointi ja asiakkaan tuntemiseen sekä henkilöllisyyden todentamiseen liittyvät menettelytavat muotoutuvat valtuutetun kokemuksen mukaan helposti edellä mainitun lain syrjintäkiellon näkökulmasta ongelmallisiksi, jos niiden suunnittelussa ja valmistelussa ei kiinnitetä huomiota yhdenvertaisuusvaikutuksiin.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 8 §:n syrjintäkielto tarkoittaa yksinkertaistettuna käytännössä sitä, että jokaista yksilöä on kohdeltava yksilönä, ei jonkin ryhmän jäsenenä. Riskiperusteinen arviointi, asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen pitää toteuttaa siten, että

esimerkiksi palvelun epäämisen syyt liittyvät konkreettisesti kyseiseen yksilöön, ei siihen, että tämä voidaan luokitella johonkin riskialttiiseen ryhmään.

Työryhmän esitysluonnoksessa (s. 109) todetaan asiakkaan tunnistamisesta, että siihen liittyy ajankohtainen kysymys pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja muiden ulkomaalaisten henkilöllisyyden todentamisesta ulkomaisista matkustusasiakirjoista ja esimerkiksi pankkitilin avaamisesta silloin, kun ulkomaisella henkilöllä ei ole virallista matkustusasiakirjaa. Lisäksi todetaan, että esityksessä ei ole käsitelty tätä erityiskysymystä.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan tätä kysymystä ei voi jättää huomioimatta vaan asiaan liittyvät toimintatavat on saatettava yhdenmukaiseksi ja samalla ohjeistettava, miten toimintatavat ovat linjassa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) syrjintäkiellon kanssa. Sisäasianministeriössä käynnissä oleva lakihanke ulkomaalaisen henkilökortista ei yksistään poista edellä mainittua ajankohtaista haastetta.

Pankkipalveluiden saatavuudella on suuri yhteiskunnallinen merkitys muun muassa maahanmuuttajien kotoutumisessa. Huomionarvoista on, että ilman pankkitiliä työnpaikan vastaanottaminen ja työnteko eivät ole mahdollisia. Yhdenvertaisen yhteiskunnallisen osallisuuden mahdollistaminen edellyttää myös toimivia ja käytännönläheisiä ratkaisuja verkkopankkitunnusten myöntämiseen liittyviin käytänteisiin.

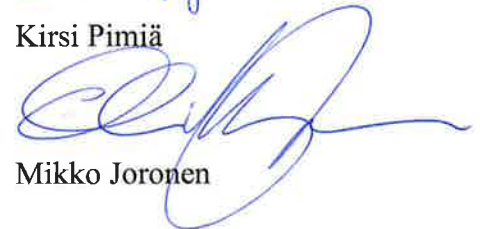
Lopuksi yhdenvertaisuusvaltuutettu nostaa esiin seuraavat tuomioistuinten ratkaisut liittyen henkilöllisyyden todentamiseen: Itä-Suomen hallinto-oikeus 15/0193/4 (17.6.2016), syrjintälautakunta 2014/746 (17.6.2014), 2012/1739 (14.3.2013).

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kirsi Pimiä

Ylitarkastaja

Mikko Joronen

Liitteet

-

Jakelu

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi

Tiedoksi

-